

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Vermilion Energy Netherlands B.V.
Gustav Mahlerplein 11-13, 3^e etage
1082 MS AMSTERDAM

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum **20 mei 2020**

Betreft Instemmingsbesluit winningsplan Leeuwarden-101

Ons kenmerk

DGKE-WO / 20116509

Uw kenmerk

-

Bijlage(n)

Nota van Antwoord
DGKE-WO / 20002471

Instemmingsbesluit

1 Aanvraag en historie

Op 8 december 2017 heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: de minister) een aanvraag ontvangen, gedateerd 8 december 2017, van Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion) tot instemming met het winningsplan Leeuwarden-101. Ter aanvulling op de bodemdalingsparagraaf uit het winningsplan, heeft Vermilion op 19 maart 2018 een addendum aan de minister gestuurd, ontvangen op 21 maart 2018.

Het winningsplan Leeuwarden-101 betreft het gasveld Leeuwarden-101 gelegen in de gesteentelaag Rotliegend. Dit gasveld is aangeboord vanaf 2 mijnbouwlocaties, te weten Nijega-9/Leeuwarden-102 en Nijega-4/Leeuwarden-101. Het gasveld ligt binnen de winningsvergunning Leeuwarden, zoals verleend op basis van de Mijnbouwwet (hierna: Mbw). Het gasveld ligt in de provincie Fryslân, binnen de grenzen van de gemeenten Tytsjerksteradiel en Smallingerland en binnen het verzorgingsgebied van het Wetterskip Fryslân.

Van 1978 tot 1991 is er gas gewonnen uit het gasveld Leeuwarden-101. Het ingediende winningsplan Leeuwarden-101 is het eerste winningsplan voor dit gasveld, omdat de winning is gestopt vóór 2003 en voor die tijd winningsplannen niet wettelijk verplicht waren. De reden voor het indienen van het winningsplan is dat Vermilion de gaswinning wil hervatten. De gaswinning wordt weer hervat, omdat een aangescherpte analyse aantoonde dat er toch gas aanwezig is in de Rotliegend gesteentelaag, meer specifiek in een gesteentelaag met de naam Ten Boer. Eerder werd aangenomen dat de aftakking LEW-102-S2 geen gas aantoonde. De vereiste omgevingsvergunning voor de aanpassing van de put LEW-102-S2 is reeds verleend op 27 juni 2017, kenmerk DGETM-EO/17090591.

Vermilion geeft aan dat tot 1992 in totaal 288 miljoen Nm³ is gewonnen. Het aanwezige gas in de gesteentelaag Ten Boer wordt door Vermilion geschat tussen 244-896 miljoen Nm³. Vermilion verwacht van dat aanwezige gas nog 51-472 miljoen Nm³ te kunnen winnen en dat de gaswinning zal eindigen in 2031.

Het winningsplan Leeuwarden-101 beschrijft op welke wijze Vermilion verwacht het gas te winnen uit het gasveld Leeuwarden-101 en hoe de eventuele risico's daarvan zoveel mogelijk worden beperkt. Daarnaast bevat het winningsplan informatie over de verwachte gasproductie van het desbetreffende gasveld, een overzicht van het productiesysteem, de verwachte bodemdaling en de kans op

aardbevingen en de maatregelen die volgens Vermilion daaruit voortvloeien voor de boven- en ondergrond.

DGKE-WO / 20116509

2 Beleid gaswinning in Nederland

In de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 30 mei 2018 (Kamerstukken II 2017-18, 33529, nr. 469) over gaswinning uit de kleine velden en de energietransitie, legt het kabinet de prioriteit bij een zo snel mogelijke overgang naar duurzame energie. Zolang het nodig is wil het kabinet aardgas uit de kleine velden winnen, waar en voor zover dit veilig kan. Hoewel in de gebouwde omgeving stevig ingezet wordt op het geleidelijk afbouwen van het gebruik van aardgas, speelt aardgas de komende decennia nog een essentiële rol in de Nederlandse energievoorziening. Op dit moment is de Nederlandse energievoorziening nog voor meer dan 90% afhankelijk van fossiele brandstoffen (olie, gas, steenkool) en aardgas voorziet in ruwweg 40% van onze primaire energiebehoefte. Aardgas is de fossiele brandstof met de minste CO₂-uitstoot en dus het minst belastend voor het klimaat. In de overgang naar duurzame energie, blijft aardgas de komende decennia nog steeds nodig voor de industrie, voor het verwarmen van een groot deel van de huizen en voor het in stand houden van een betrouwbare elektriciteitsvoorziening. Het kabinet geeft voorkeur aan gaswinning uit de Nederlandse kleine velden, zowel op land als op zee, boven import van gas uit het buitenland, als de risico's klein zijn en er geen veiligheidsvraagstuk aan de orde is. Dit is beter voor klimaat, werkgelegenheid, economie, behoud van kennis van de diepe ondergrond en aanwezige gasinfrastructuur. Tevens remt productie in eigen land de toenemende importafhankelijkheid van andere landen. De minister heeft dit laatstelijk toegelicht in de brief aan de tweede Kamer van 30 maart 2020 (Kamerstukken 2019-2020, 32813, nr. 486).

3 Juridisch kader

3.1 Mijnbouwregelgeving

Een winningsplan dient te worden getoetst aan de Mbw en de daarop gebaseerde regelgeving. De artikelen 34, 35 en 36 van de Mbw en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit (hierna: Mbb) vormen het juridisch kader waaraan het winningsplan wordt getoetst.

Voordat gas mag worden gewonnen is de instemming van de minister vereist met een winningsplan (artikel 34, derde lid, van de Mbw). Het winningsplan geeft concreet inzicht in de wijze waarop de winning wordt uitgevoerd en de effecten daarvan en dient te voldoen aan de eisen genoemd in artikel 35 van de Mbw. Artikel 24 Mbb bevat een aantal nadere eisen dat aan een winningsplan wordt gesteld. Het winningsplan dient onder meer een beschrijving te bevatten van de verwachte hoeveelheid aanwezige delfstoffen, de hoeveelheden jaarlijks te winnen delfstoffen, de bodembeweging als gevolg van de winning en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging.

De minister toetst het winningsplan aan artikel 36, eerste lid, van de Mbw. De minister kan instemming geheel of gedeeltelijk weigeren, of daaraan voorschriften of beperkingen verbinden indien dat gerechtvaardigd wordt door één van de volgende belangen:

DGKE-WO / 20116509

- de veiligheid van omwonenden;
- het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de werking daarvan;
- het belang van planmatig gebruik of beheer van delfstoffen;
- nadelige gevolgen voor het milieu;
- nadelige gevolgen voor de natuur.

3.2 Voorbereidingsprocedure

Vermilion heeft op 8 december 2017 een verzoek tot instemming met het winningsplan Leeuwarden-101 ingediend bij de minister van Economische Zaken en Klimaat. Dit winningsplan van 8 december 2017 vervangt het op 16 augustus 2017 ingediende winningsplan. Vervolgens heeft Vermilion op 19 maart 2018 een aanvulling op het winningsplan ingediend. Deze aanvulling heeft betrekking op het hoofdstuk over bodemdaling.

Gelet op artikel 34, vierde lid, van de Mbw is dit besluit tot instemming met het winningsplan voorbereid met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure als bedoeld in afdeling 3.4 van de Awb. Tevens is advies gevraagd aan SodM (artikel 127, eerste lid, onder b, van de Mbw), de Tcbb (artikel 35, tweede lid en artikel 114, tweede lid, onder a, van de Mbw), aan alle betrokken decentrale overheden (artikel 34, vijfde lid, van de Mbw) en de Mijnraad (artikel 105, derde lid, onder b, van de Mbw).

Het winningsplan is op 26 januari 2018 aan de decentrale overheden gestuurd met het verzoek hierop te reageren. Op 11 april 2018 is de aangepaste bodemdalingsparagraaf uit het winningsplan naar de decentrale overheden gestuurd inclusief het aangepaste advies van SodM, met het verzoek de reeds uitgebrachte adviezen aan te passen indien wenselijk. De decentrale overheden hebben de reeds ingediende adviezen niet gewijzigd.

Informatiebijeenkomsten

Om de betrokken decentrale overheden te ondersteunen bij het opstellen van hun advies heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat een bijeenkomst georganiseerd waarbij aan de decentrale overheden informatie is verstrekt over het winningsplan Leeuwarden-101. Vermilion was hierbij ook aanwezig. Deze informatiebijeenkomst heeft op 21 februari 2018 plaatsgevonden in het provinciehuis in Leeuwarden. Tijdens deze informatiebijeenkomst waren, naast medewerkers van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en Vermilion, medewerkers aanwezig van de provincie Fryslân, de gemeenten Tytsjerksteradiel en Smallingerland en van het Wetterskip Fryslân.

Ook omwonenden zijn geïnformeerd over het ontwerp-instemmingsbesluit van de minister en het winningsplan van Vermilion. Tijdens de terinzagelegging van het ontwerp-instemmingsbesluit is een openbare informatiemarkt georganiseerd voor de omwonenden waar zij informatie konden inwinnen en eventueel mondeling zienswijzen konden indienen. De informatiemarkt is op 30 oktober 2019 in Earnewâld.

Terinzagelegging ontwerp en zienswijzen

DGKE-WO / 20116509

- op 10 oktober 2019 is een kennisgeving met betrekking tot het ontwerpbesluit gepubliceerd in de Staatscourant; kennisgeving heeft ook plaatsgevonden in de Huis aan huis Leeuwarden en De Drachtster Courant op 9 oktober 2019 en langs elektronische weg op de website www.NLOG.nl;
- op 10 oktober 2019 is het ontwerpbesluit aan Vermilion gezonden;
- het ontwerpbesluit lag van 10 oktober 2019 tot 21 november 2019 ter inzage:
 - o bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat
 - o in het gemeentehuis van de gemeente Tytsjerksteradiel
 - o in het gemeentehuis van de gemeente Smallingerland
 - o op <http://www.nlog.nl/opslag-en-winningsplannen-ter-inzage>.

Er zijn 56 ontvankelijke zienswijzen ingediend, waarvan 46 unieke en 1 reactie van een overheid. De ontvankelijke zienswijzen en reacties zijn in een nota van antwoord opgenomen en beantwoord. Het Nota van Antwoord, met kenmerk DGKE-WO/20002471, is als bijlage bij dit besluit bijgevoegd.

Op 19 mei 2020 wordt aan alle indieners van een zienswijze een brief verstuurd en op 20 mei 2020 wordt de kennisgeving van dit instemmingsbesluit gepubliceerd in de Staatscourant. Tevens zal op 20 mei 2020 een kennisgeving van het definitieve instemmingsbesluit worden geplaatst in de volgende huis-aan-huisbladen: de HAH Leeuwarden en De Drachtster Courant.

Het instemmingsbesluit en het Nota van Antwoord liggen met alle onderliggende stukken van 21 mei 2020 tot en met 2 juli 2020 ter inzage op de websites www.nlog.nl en www.mijnbouwvergunningen.nl.

4 Adviezen naar aanleiding van de aanvraag

Over het winningsplan Leeuwarden-101 hebben de volgende wettelijk adviseurs, op verzoek van de minister, advies uitgebracht:

- SodM heeft bij brief van 13 februari 2018 advies uitgebracht over het winningsplan Leeuwarden-101 (kenmerk: 18007665). Op 11 april 2018 heeft SodM een nader advies gestuurd aan de minister (kenmerk: 18040251) naar aanleiding van de door Vermilion op 19 maart 2018 ingediende gewijzigde bodemdalingssparagraaf. Dit nadere advies vervangt het eerdere advies. Voor de beoordeling van het winningsplan Leeuwarden-101 heeft SodM advies gevraagd aan TNO-AGE voor de verificatie van de berekeningen op de onderdelen planmatige winning, bodemdaling en de seismisch risico-analyse (hierna: SRA); TNO-AGE heeft op 12 december 2017 advies uitgebracht aan SodM (kenmerk: AGE 17-10.116), en op 30 maart 2018 aangegeven dat dit advies geen wijziging behoeft naar aanleiding van de gewijzigde bodemdalingssparagraaf in het winningsplan.
- De Tcbb heeft bij brief van 1 mei 2018 advies uitgebracht (kenmerk: TCBB/ 18085051) en op 17 mei 2018 en 29 mei 2019 aangegeven dat dit advies geen wijziging behoeft naar aanleiding van de gewijzigde bodemdalingssparagraaf in het winningsplan.
- Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân (hierna: de provincie Fryslân) heeft bij brief van 20 maart 2018 advies uitgebracht (kenmerk: 01502914).

- Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Smallingerland (hierna: de gemeente Smallingerland) heeft bij brief van 26 februari 2018 advies uitgebracht (kenmerk: Z1918442/D2127362).
- Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Tytsjerksteradiel (hierna: de gemeente Tytsjerksteradiel) heeft bij brief van 13 maart 2018 advies uitgebracht (kenmerk: S2018-06247).
- Het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân (hierna: het waterschap) heeft bij brief van 23 november 2017 advies uitgebracht (kenmerk: WFN1714416). Het waterschap heeft geen aanvullend advies uitgebracht op het vernieuwde winningsplan dat Vermilion op 8 december 2017 heeft ingediend en de gewijzigde bodemdalingsparagraaf van 19 maart 2018.
- De Mijnraad heeft bij brief van 31 mei 2018 advies uitgebracht (kenmerk: MIJR/18109095).

In aanvulling op het winningsplan hebben de betrokken decentrale overheden tevens de adviezen van SodM, TNO en de Tcbb ontvangen. Zij hebben ook de gewijzigde adviezen ontvangen. De Mijnraad heeft alle ingewonnen adviezen bij haar advies kunnen betrekken.

5 Winningsplan op hoofdlijnen, adviezen en beoordeling

Hieronder wordt per onderwerp op hoofdlijnen beschreven wat Vermilion hierover in het winningsplan van 8 december 2017 en de op 19 maart 2018 gewijzigde bodemdalingsparagraaf heeft opgenomen. Daarna volgt (indien van toepassing) het advies van de adviseurs en de beoordeling, waarbij op basis van een integrale afweging beargumenteerd wordt of het advies of de aanbeveling wordt overgenomen en of de zienswijzen hebben geleid tot aanpassing van het ontwerp-instemmingsbesluit.

5.1 Planmatig beheer

Winningsplan

De voorganger van Vermilion heeft het gasveld Leeuwarden-101 in 1978 ontdekt met het aanboren van de put NGA-04, vanaf de mijnbouwlocatie Nijega-4/Leeuwarden-101. Het gas in het gasveld Leeuwarden-101 zit in de Ten Boer-formatie van de gesteentelaag Rotliegend op een diepte van ongeveer 2500 meter. Vermilion wil het gas gaan winnen via de put LEW-102-S2 vanaf de mijnbouwlocatie Nijega 9/Leeuwarden 102. Daarna zullen eventueel de putten LEW-101 en NGA-04 aangesloten worden op de Ten Boer-formatie. Deze putten zijn nu tijdelijk afgesloten.

Vermilion verwacht een productieduur van maximaal 14 jaar. Dit betekent dat bij een start in 2018 de productie naar verwachting in het jaar 2031 zal worden beëindigd. Hierbij verwacht Vermilion een productie te kunnen realiseren van maximaal 472 miljoen Nm³ in het hoge scenario. De Ten Boer-formatie bevat ongeveer 244-896 miljoen Nm³. Vermilion verwacht 21 tot 53% van het technisch winbare gas te kunnen produceren.

Volgens Vermilion is geen geothermie-project voorzien in de directe omgeving van het Leeuwarden-101 veld. De geschiktheid van de Ten Boer-formatie is volgens Vermilion gering voor dergelijke projecten gezien de dikte en de doorlatendheid.

Volgens Vermilion zijn er ook geen plannen voor gasopslag of zoutwinning. Grondwaterwinning vindt plaats op 3 km afstand en op 30-70 m diepte en er is geen interactie volgens Vermilion.

DGKE-WO / 20116509

Adviezen

Advies SodM

Volgens SodM is het gasveld Leeuwarden-101 in 1978 aangetoond en is er van 1978 tot 1991 gas geproduceerd uit dit gasveld. De productie is toen gestaakt omdat de putten waren verwaterd. Tot dan toe was 288 miljoen Nm³ aardgas geproduceerd. In 2014 is de put LEW-102 afgetakt met de put LEW-102-S2. Deze put heeft geen gas aangetoond in de Slochteren en Vlieland-reservoirs, maar recentere analyses van Vermilion laten zien dat het Ten Boer-reservoir wel gas bevat. Dit gas zal worden gewonnen uit de put LEW-102-S2. Als de resultaten gunstig zijn dan worden maximaal twee afgetakte of nieuwe putten aangesloten. De verwachting van Vermilion is dat in het hoge productiescenario 472 miljoen Nm³ kan worden gewonnen. TNO heeft op verzoek van SodM de wijze van winning getoetst en acht de voorgestelde productiescenario's met een maximale winningsduur tot en met 2031 efficiënt en realistisch. Mede op basis van dit advies van TNO is SodM van mening dat de voorgestelde winning naar de huidige kennis en technieken planmatig en efficiënt uitgevoerd zal worden.

Advies provincie Fryslân

De provincie Fryslân adviseert de minister om niet mee te werken aan de gevraagde instemming. De provincie Fryslân geeft aan dat het een nieuwe winning betreft en dat zij tegen nieuwe gaswinningen is in Fryslân, maar ook dat zij de ontwikkelingen bij bestaande gaswinningen kritisch volgt. De provincie geeft aan dat de hoogste productiescenario's van de winning tot 2031 slechts een winningspercentage laten zien tussen de 21 en 54%.

Advies gemeente Smallingerland

De gemeente Smallingerland geeft aan dat zij van mening is dat moet worden ingezet op een versnelde transitie naar duurzame vormen van energie. Zij wil niet meewerken aan onderzoek naar en de exploitatie van (nieuwe) kleine aardgasvelden.

De gemeente geeft ook aan dat de herstart van de gaswinning uit het gasveld Leeuwarden-101 moet worden aangemerkt als een nieuwe winning omdat de gaswinning al in 2003 is beëindigd. Nieuwe gaswinningen worden op basis van het huidige regeerakkoord volgens de gemeente geweigerd. Daarin staat immers dat er geen nieuwe opsporingsvergunningen worden afgegeven voor nieuwe gasvelden op land.

Advies gemeente Tytsjerksteradiel

De gemeente geeft aan dat de gemeenteraad de overstap wil stimuleren van fossiele brandstoffen naar volledig duurzame energiebronnen. De gemeenteraad wil die transitie versnellen en signaleren dat de energietransitie niet gestimuleerd wordt met een toename van de productie van fossiele brandstoffen, maar juist met de investering in duurzame en hernieuwbare energie. De gemeenteraad wil nader geïnformeerd worden over de versnelling van de energietransitie en onthoudt zich tot die tijd van advies.

Advies Wetterskip Fryslân

Het waterschap is principieel tegen nieuwe gaswinningen en ondersteunt daarom ook van harte de doelstellingen ten aanzien van de energietransitie, waarbij een afbouw plaatsvindt van het gebruik van fossiele brandstoffen. Een verdere

ontwikkeling van aardgaswinningen leidt volgens het waterschap niet tot een versnelling van de transitie naar duurzaamheid. Het waterschap adviseert de minister dan ook kritisch te zijn ten aanzien van nieuwe en bestaande gaswinningen.

DGKE-WO / 20116509

Beoordeling planmatig beheer

Bij deze beoordeling moet worden gezien of de hoeveelheid te winnen delfstof, de wijze waarop de delfstof wordt gewonnen en het tempo waarmee dat gebeurt, in lijn is met een planmatig beheer van delfstoffen. In het kader van het planmatig beheer vindt de minister het van belang dat van de technisch winbare delfstof in een veld, mits veilig, een zo hoog mogelijk percentage ook daadwerkelijk wordt gewonnen. Daarnaast dient een andere gebruiksvorm van de ondergrond door de gaswinning niet ongewenst onmogelijk gemaakt te worden, bijvoorbeeld de winning van aardwarmte en het beheer van grondwater in verband met de winning van drinkwater.

Productievolume

Het gasveld Leeuwarden-101 betreft de hervatte gaswinning in een bestaand gasveld, binnen een bestaande winningsvergunning. De nog te winnen hoeveelheid aardgas uit het Leeuwarden-101 gasveld bedraagt maximaal 472 miljoen Nm³. Dit resulteert in een winningspercentage dat tussen de 21-53% ligt. SodM en TNO hebben het winningsplan Leeuwarden-101 getoetst op planmatig beheer en een efficiënte winning en concluderen dat de voorgestelde winning naar de huidige kennis en technieken planmatig en efficiënt uitgevoerd zal worden. De minister stelt op basis van deze adviezen vast dat de voorgestelde gaswinning in overeenstemming is met de principes van planmatig beheer.

Andere gebruiksvorm ondergrond

Daarnaast mag een andere gebruiksvorm van de ondergrond door de gaswinning niet ongewenst onmogelijk gemaakt worden, bijvoorbeeld de winning van aardwarmte en het beheer van grondwater in verband met de winning van drinkwater. Het gasveld Leeuwarden-101 ligt voor een heel klein deel binnen het gebied waarvoor de opsporingsvergunning voor geothermie is verleend aan Fryslân Campina (d.d. 13 maart 2018; kenmerk DGETM-EO/18029815), voor het gebied genaamd Leeuwarden 5. De gaswinning uit het gasveld Leeuwarden-101 betreft de hervatting van een bestaande gaswinning die geothermie-plannen niet op voorhand onmogelijk maakt. Gas in de diepe ondergrond kan bij de ontwikkeling van een geothermie-project van belang zijn. De natuurlijke aanwezigheid van gas, maar ook het feit dat het gas uit bepaalde gesteentelagen is gewonnen, zal door de aanvrager van een geothermie-project moeten worden onderzocht en geadresseerd in de noodzakelijke vergunningaanvragen voor dat project. De minister benadrukt dat geothermie-projecten niet op voorhand onmogelijk worden gemaakt door de gaswinning, maar dat de aanwezigheid van gas wel van invloed kan zijn op de invulling en beoordeling van geothermieprojecten.

Grondwaterwinning vindt plaats op 3 km afstand en vindt niet plaats in de diepe ondergrond. Tussen de gashoudende gesteentelaag en het grondwater bevinden zich enkele honderden meters afsluitende lagen zoals klei en zout. De minister concludeert op grond hiervan, dat met het instemmen met de voortgezette gaswinning uit het gasveld Leeuwarden-101 andere gebruiksvormen van de ondergrond niet onmogelijk worden gemaakt.

Gaswinning versus energietransitie

De decentrale overheden geven aan dat zij tegen nieuwe gaswinningsvelden zijn en kritisch staan tegenover uitbreiding van bestaande winningen. De minister merkt op dat in het kleine veldenbeleid wordt uitgegaan van een afbouw van de gasproductie in Nederland. De minister verwijst naar zijn brief aan de Tweede Kamer van 30 mei 2018 over gaswinning uit de kleine velden en de energietransitie (Kamerstukken II 2017-18, 33529, nr. 469), zoals toegelicht in hoofdstuk 2 van dit besluit. Het ingediende verzoek van Vermilion betreft de hervatting van de gaswinning uit een bestaand gasveld, binnen een bestaande winningsvergunning. De minister stelt vast dat het winningsplan geen nieuwe opsporing betreft.

Zienswijzen

Een reactie op de zienswijzen is gegeven in de nota van antwoord onder punt 1. Gelet op zienswijzen met betrekking tot planmatig beheer zijn er geen gronden om het ontwerp-instemmingsbesluit Leeuwarden-101 inhoudelijk te wijzigen.

5.2 Bodemdaling

Gelet op artikel 34, vierde lid, van de MbW wordt bij de beoordeling van het winningsplan gekeken naar de effecten van bodembeweging als gevolg van de gaswinning. Bodembeweging bestaat uit bodemdaling en bodemtrilling. De effecten van bodemdaling worden in dit hoofdstuk beoordeeld. De effecten van bodemtrilling komen aan de orde in onderdeel 5.3 van dit besluit.

Door gas te winnen daalt de druk in het gesteente waarin het gas zit opgesloten. Dit zorgt ervoor dat het gesteente onder het gewicht van de bovenliggende gesteentelagen wordt samengedrukt. Dit wordt ook wel compactie van het gesteente genoemd. Aan het aardoppervlak ontstaat daardoor ook een bodemdaling, waarvan de grootte afhankelijk is van de compactie in de diepe ondergrond.

Bodemdaling wordt gerelateerd aan de dikte van de gesteentelaag waaruit het gewonnen wordt en de drukkaling in het gasreservoir. Hoe dunner die gesteentelaag is of hoe minder de drukkaling is, hoe minder compactie in de diepe ondergrond en hoe minder bodemdaling aan de oppervlakte.

Winningsplan

Voor het berekenen van de te verwachten bodemdaling heeft Vermilion gebruik gemaakt van de "Geertsma van Opstal" methodiek. Bij de berekening van de bodemdaling zijn de gasvelden in de directe omgeving van het gasveld Leeuwarden-101 ook meegenomen, omdat de bodemdalingen van deze velden samen vallen.

In hoofdstuk 6 van het winningsplan, geeft Vermilion aan dat de in de toekomst nog te verwachten bodemdaling, veroorzaakt door de hervatte gaswinning uit het gasveld Leeuwarden-101, minder dan 0,7 cm zal bedragen. De in de toekomst nog te verwachten na-ijlende bodemdaling, veroorzaakt door de gaswinning uit de gasvelden in de directe omgeving zal volgens Vermilion minder dan 1 cm bedragen en vooral veroorzaakt worden door de gaswinning uit het veld Nijega. Het overgrote deel van de productie uit dat veld ligt ver in het verleden.

De gemeten historische daling, inclusief alle mogelijke overlapeffecten door omliggende (NAM)velden, bedraagt volgens Vermilion 5-6 cm nabij put LEW-102 en 7-9 cm nabij put LEW-101. Voor alle velden in het gebied geldt dat de productie is gestart in de jaren 70 en dat zij hun productiepiek in de jaren '70/'80 hadden. Het overgrote deel van de productie ligt in het verleden. De toekomstige bodemdaling zal beperkt zijn, omdat er nog maar weinig gas gewonnen gaat worden uit de omliggende velden en omdat het gas uit het gasveld Leeuwarden-101 uit de dunne gesteentelaag Ten Boer gewonnen gaat worden.

Adviezen

Advies SodM

SodM geeft aan dat in 2013 de bodemdaling is gemeten boven het Leeuwarden-101 veld. De gaswinning uit het Leeuwarden-101 gasveld heeft tussen 1978 en 1991 1 cm bodemdaling veroorzaakt. In combinatie met de historische gaswinning van de omliggende gasvelden van Vermilion en de omliggende gasvelden van de NAM is de huidige bodemdaling 6-8 cm (van West naar Oost).

SodM vindt het aannemelijk dat de nog te verwachten bodemdaling als gevolg van de te hervatten gaswinning uit het gasveld Leeuwarden-101, op 0,7 cm is geraamd. Het gasveld Nijega van Vermilion zal nog zorgen voor ongeveer 1 cm aan bodemdaling en de gasvelden van de NAM zullen ook nog zorgen voor ongeveer 1 cm bodemdaling. Opgeteld zal de bodemdaling door de toekomstige gaswinning in het gebied nog 2,7 cm bedragen. Tezamen met de gemeten historische bodemdaling van 6-8 cm, wordt de uiteindelijke cumulatieve bodemdaling geschat op 9-11 cm inclusief bodemdaling door de NAM-velden.

SodM adviseert de minister om Vermilion een analyse te laten indienen van de voorspelde bodemdaling van het gehele gebied nadat de bodemdalingsmeting in 2018 is uitgevoerd.

Advies Tcbb

De Tcbb geeft aan dat naast de autonome bodemdaling ook bodemdaling als gevolg van gaswinning plaatsvindt. Over het algemeen wordt deze bodemdaling gekenmerkt door een platte dalingsschotel met een zeer kleine hellingshoek. De bodemdaling verloopt zeer geleidelijk.

De Tcbb geeft aan dat zij zich kan vinden in de beoordeling van de te verwachten bodemdaling van 0,7 cm door de toekomstige gaswinning uit het Leeuwarden-101 gasveld. De Tcbb adviseert echter dat de gezamenlijke operators in het gebied beheersmaatregelen afspreken met het waterschap vanwege de invloed van de omringende gasvelden op de bodemdaling als geheel. De gevolgen van bodemdaling en de maatregelen die nodig zijn, worden beoordeeld door het waterschap.

Advies gemeente Smallingerland

De gemeente Smallingerland adviseert voor het geheel aan winningen in de gemeente één beoordeling voor bodemdaling/risico's op te stellen. Dat geeft een totaal overzicht van de gevolgen en effecten. Bij deze individuele beoordeling is dat niet mogelijk.

Advies Wetterskip Fryslân

Het waterschap heeft de aangevraagde hervatte gaswinning beoordeeld op de mogelijke negatieve gevolgen voor het watersysteem. Het waterschap geeft aan dat de extra verwachte bodemdaling van maximaal 0,4 cm in het midden van de bodemdalingsschotel, op zichzelf waarschijnlijk niet waarneembaar is. Er zijn op

basis van deze verwachting geen significante extra nadelige effecten te verwachten. Het waterschap heeft vanuit het oogpunt van waterbeheer, op dit punt geen overwegende bezwaren tegen het ingediende winningsplan. Het waterschap geeft aan dat cumulatie van nieuwe winningsplannen met winningen die al in productie zijn, het overzicht van de bodemdaling compliceert en mogelijk tot veranderde inzichten leidt met betrekking tot maatregelen om de negatieve effecten van bodemdaling tegen te gaan. Het waterschap verzoekt daarom de operators inzicht te laten geven in voorgenomen winningen en de bijbehorende bodemdaling zodat de gevolgen van gaswinning in onderlinge samenhang goed ingeschat kunnen worden.

Beoordeling bodemdaling

De minister stelt vast dat de toekomstige verwachte bodemdaling als gevolg van gaswinning uit het gasveld Leeuwarden-101 in het diepste punt van de bodemdalingskom nog 0,7 cm zal bedragen en de toekomstige verwachte gecombineerde bodemdaling tezamen met de andere velden in de omgeving 2,7 cm zal bedragen. De minister stelt, mede op basis van het advies van SodM en TNO, vast dat deze prognose van de nog te verwachten bodemdaling geen aanleiding geeft tot het weigeren van zijn instemming met het ingediende winningsplan of tot het opnemen van aanvullende voorschriften.

Het veld Nijega zal nog 1 cm bijdragen aan de toekomstige bodemdaling, evenals de velden van de NAM in de omgeving. De meeste velden zijn in de eindfase van hun productieve leven. De totale historische en toekomstige bodemdaling rondom het Leeuwarden-101 gasveld, door de winningsactiviteiten van Vermilion en NAM tezamen, komt uit op 9 tot 11 cm. Het grootste gedeelte van de daling is reeds tot stand gekomen omdat de meeste velden in hun eindfase zitten en voor het grootste deel zijn leeg geproduceerd.

De minister stelt mede op basis van het advies van het waterschap vast, dat van de gaswinning uit het veld Leeuwarden-101 geen extra nadelige gevolgen zijn te verwachten voor het waterbeheer omdat de bodemdaling zo gering is dat deze naar verwachting geen invloed heeft op dat waterbeheer. De minister heeft begrip voor de behoefte van het waterschap om met de gezamenlijke operators in het gebied de nog voorgenomen gaswinningen te bespreken, de eventuele gevolgen daarvan goed in beeld te brengen en te bekijken of en op welk moment beheersmaatregelen nodig zijn. De minister gaat ervan uit dat Vermilion in gesprek is en blijft over de gaswinningsactiviteiten in relatie tot de waterhuishouding.

Op grond van het vorenstaande ziet de minister in de verwachte bodemdaling, als gevolg van de voorgenomen gaswinning uit het gasveld Leeuwarden-101, geen aanleiding om instemming met het ingediende winningsplan te weigeren of om beperkingen of voorschriften aan zijn instemming te verbinden.

Overzichtskaart bodemdalingscontour

De minister begrijpt de behoefte aan een duidelijk inzicht in de samenloop van bodemdalingskommen tussen de verschillende gasvelden in de regio. De verschillende gaswinningen in het gebied hebben effect op de bodemdalingscontour als gevolg van die gaswinningen. De bodemdalingskommen vallen samen en overlappen elkaar en beïnvloeden de bodemdalingscontouren in het gehele gebied. De minister heeft daarom een kaart laten opstellen door TNO waarop de cumulatieve bodemdaling van alle omliggende vergunde gasvelden duidelijk in beeld zijn gebracht en een kaart met de toekomstige bodemdaling als

gevolg van de nog in aanvraag zijnde winningsplannen. Deze kaarten worden meegestuurd met dit besluit.

DGKE-WO / 20116509

Overigens merkt de minister op dat de in de toekomst verwachte bodemdaling van een gasveld dat niet in gebruik is, pas kan worden opgenomen op de cumulatieve bodemdalingskaart als duidelijk is dat het veld in gebruik genomen gaat worden en een winningsplan daarvoor is ingediend. De bodemdalingscontour zal dan als gevolg van de ingebruikneming van dat veld waarschijnlijk iets wijzigen of opschuiven. Als bij de beoordeling van dat toekomstige veld blijkt dat maatregelen noodzakelijk zijn als gevolg van de nog te verwachten bodemdaling, dan worden die maatregelen in het kader van dat plan getroffen.

Meetplan

Het gasveld Leeuwarden-101 maakt onderdeel uit van het meetplan Leeuwarden-Oost, te vinden via <https://www.nlog.nl/leeuwarden-oost-en-oosterend>, waar ook de meetregisters te vinden zijn. In 2018 is een herhalingsmeting uitgevoerd. De verkregen data worden vastgelegd in een meetrapport dat aan SodM wordt overgelegd en na beoordeling te vinden is via bovenstaande link.

SodM adviseert de minister om Vermilion een analyse te laten indienen van de voorspelde bodemdaling van het gehele gebied, nadat de bodemdalingsmetingen in 2018 zijn uitgevoerd. Nadat bodemdalingsmetingen zijn uitgevoerd zijn operators op basis van artikel 31 van het Mijnbouwbesluit verplicht de resultaten van de metingen alsmede een analyse van die resultaten over te leggen aan SodM. Als de analyse onvoldoende is, kan SodM de operators daarop aanspreken. De meetgegevens komen openbaar op NLOG te staan en zijn voor een ieder te raadplegen. Het advies van SodM is hiermee geborgd. Omdat die gegevens technisch zijn, en er afspraken gemaakt zijn over transparant communiceren met de omgeving (NOGEPA), neemt de minister het advies van SodM ter harte en gaat ervan uit dat Vermilion de analyse en een publieksvriendelijke samenvatting op hun eigen website plaatst. De minister stelt tevens vast dat het opnemen van een voorschrift hierover in het instemmingsbesluit niet de aangewezen weg is.

Zienswijzen

Een reactie op de zienswijzen is gegeven in de nota van antwoord onder punt 2. Gelet op zienswijzen met betrekking tot bodemdaling zijn er geen gronden om het ontwerp-instemmingsbesluit Leeuwarden-101 inhoudelijk te wijzigen.

5.3 Bodemtrilling

Als gevolg van gaswinning kan de druk in het gasreservoir dalen en kunnen spanningsveranderingen optreden ten opzichte van omliggende gesteentelagen. Soms kan daardoor een kleine, plotselinge verschuiving in de ondergrond optreden, op de plek van een van nature reeds aanwezige breuk (die miljoenen jaren geleden al is gevormd). Dat is een bodemtrilling. Als de bodemtrilling sterk genoeg is, kan deze gevoeld worden en spreekt men ook wel van een aardbeving.

Winningsplan

Voor het bepalen van de kans op bevingen als gevolg van het winnen van gas uit het gasveld Leeuwarden-101, heeft Vermilion een risicoanalyse uitgevoerd conform de tijdelijke leidraad "Methodiek voor risicoanalyse omtrent geïnduceerde bevingen door gaswinning (bijlage bij Kamerstukken II 2015/2016 33 529, nr. 275)". Vermilion heeft het potentiële vermogen om geïnduceerde seismiteit te

kunnen genereren bepaald (Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit, hierna: DHAIS).

DGKE-WO / 20116509

Uit deze analyse blijkt dat het potentiële vermogen van het gasveld Leeuwarden-101 om bodemtrillingen te genereren verwaarloosbaar is onder meer vanwege de geringe dikte van de gashoudende gesteentelaag in combinatie met de gesteente-stijfheid. Dit geldt zowel als de productie tot het LEW-102-blok beperkt blijft, als wanneer het gehele gasveld aangesproken wordt. Daarmee valt het gasveld Leeuwarden-101 volgens Vermilion in seismisch risicocategorie I (laagste risico). Door de uitkomst van deze analyse is een verdere seismisch risico-analyse niet vereist volgens de SRA. Het monitoren van de seismische activiteit rondom het Leeuwarden-101 gasveld vindt plaats met behulp van het huidige KNMI-netwerk. Vermilion is in overleg met het KNMI om de dekkingsgraad van het seismometernetwerk waar nodig te verbeteren.

Adviezen

Advies SodM

In opdracht van SodM heeft TNO de SRA van Vermilion gecontroleerd. TNO is het eens met de inputwaarden en de resultaten. Op basis van deze evaluatie vindt SodM het aannemelijk dat het risico op bevingen en aanverwante schade beperkt is. Monitoring van seismische activiteit via het reguliere monitoringsnetwerk van het KNMI is volgens SodM voldoende.

Advies Tcbb

De Tcbb kan zich vinden in de beoordeling van het seismisch risico door TNO en SodM. De Tcbb acht het bestaande seismisch netwerk van het KNMI voldoende voor de monitoring van eventuele seismische activiteit in het gasveld Leeuwarden-101.

Advies provincie Fryslân

De provincie geeft aan dat de zorgen over bodembeweging en de mogelijke gevolgen voor de eigen woning, een belangrijk thema is bij de inwoners. Er leven zorgen over veiligheid en er heerst wantrouwen. Het op een zorgvuldige wijze betrekken van de omgeving, informatie delen en daarover in gesprek gaan, dragen bij aan het herstel van vertrouwen en het vergroten van het veiligheidsgevoel. Het monitoren van bodembeweging, het doen van nulmetingen en het betrekken en informeren van inwoners daarover, spelen daarbij een belangrijke rol. De provincie is van mening dat gewijzigde winningsplannen niet mogen leiden tot extra bodemtrilling dan in het geldende winningsplan is vastgelegd.

Beoordeling bodemtrilling

Een winningsplan bevat een SRA om te voorzien in een analyse van het seismisch risico op basis van veld-specifieke kwantitatieve parameters en geeft een richtlijn voor maatregelen die passend zijn bij de risicocategorie die uit de analyse volgt.

In de eerste stap van de SRA wordt de kans ingeschat dat er een beving kan optreden, op basis van een statistische vergelijking met kleine gasvelden die dezelfde karakteristieken hebben en die in het verleden tot lichte bevingen hebben geleid. Dit wordt gedaan aan de hand van de deterministische seismische hazard studie (DHAIS) [TNO 2012 R11139]. In deze studie worden uitspraken gedaan over de kans op beven van een gasveld, aan de hand van de eigenschappen van een gasveld. Gasvelden die dezelfde karakteristieken hebben als gasvelden die reeds gebeeft hebben, worden ingedeeld in een relatief hoge kansklasse (0,42 ±

0,08) op een bodemtrilling. Gasvelden die weinig of geen gelijkenis vertonen met de velden die al gebeefd hebben, worden respectievelijk ingedeeld in een kansklasse met een geringere kans op een bodemtrilling ($0,19 \pm 0,05$) of een verwaarloosbare kans toegekend.

DGKE-WO / 20116509

De minister stelt op basis van de adviezen van SodM, TNO en de Tcbb vast, dat de kans op een beving in het gasveld Leeuwarden-101 verwaarloosbaar is. Het gasveld valt in de laagste risicocategorie (categorie I). De minister stelt op basis van de adviezen van SodM en Tcbb eveneens vast dat het afdoende is dat door middel van het huidige seismisch meetnetwerk van het KNMI de seismische activiteit rondom het gasveld Leeuwarden-101 wordt gemeten en dat er geen aanleiding is om aanvullende voorwaarden te stellen aan dit netwerk. Overigens merkt de minister op dat hij het aanmoedigt dat Vermilion met het KNMI in overleg zal treden om de dekkingsgraad van het seismometernetwerk waar nodig te verbeteren.

De minister gaat in hoofdstuk 5.4, over schade door bodembeweging, nader in op het voorstel van de provincie Fryslân om een nulmeting te doen, en de zorgen van de inwoners voor de gevolgen van bodembeweging voor de eigen woning.

De kans op een beving hangt af van de aard van het gasveld. De kansklasse waarin een veld wordt ingedeeld kan worden bepaald aan de hand van een aantal kenmerken van een bepaald gasveld. Omdat die kenmerken per gasveld verschillen, is het niet mogelijk om één beoordeling op te stellen van de risico's op bodemtrilling van alle velden in de omgeving tezamen, voor zover de gemeente Smallerland dit bedoelde te adviseren. De kans op een trilling in een bepaald veld heeft geen invloed op een ander veld in de nabijheid. Ook niet als velden boven elkaar liggen. Als zich een trilling voordoet zal voor de kleine gasvelden in Nederland, de trilling geen invloed hebben op een ander veld in de nabijheid. Ook niet als velden boven elkaar liggen.

Zienswijzen

Een reactie op de zienswijzen is gegeven in de nota van antwoord onder punt 3. Gelet op zienswijzen met betrekking tot bodemtrilling zijn er geen gronden om het ontwerp-instemmingsbesluit Leeuwarden-101 inhoudelijk te wijzigen.

5.4 Schade door bodembeweging

Winningsplan

Vermilion geeft aan dat een bodemdalingsschade door gaswinning zeer langzaam tot stand komt over een periode van jaren. De dalingen verlopen geleidelijk over meerdere kilometers. Er treden dus aan het terreinoppervlak uiterst geringe hellingen op en nog veel geringere ongelijkmatigheden.

Vermilion geeft aan dat bodemdaling nauwelijks invloed heeft op gebouwen als ze gelijk is over het gehele funderingsoppervlak. Schade aan gebouwen ontstaat wanneer er verschilzakking optreedt, als de zakking dus ongelijkmatig is over de lengte van een gebouw en daardoor leidt tot kromming van een gebouw.

Gezien de indeling van het Leeuwarden-101 gasveld in risicocategorie I volgens de SRA, acht Vermilion de kans op het ontstaan van schade aan gebouwen en infrastructuur ten gevolge van een beving in het gasveld zeer klein. Er zijn volgens Vermilion geen bevingen geweest in of boven het Leeuwarden-101

gasveld. Vermilion geeft tevens aan dat mocht er schade optreden, die schade dan conform burgerlijk recht wordt vergoed.

DGKE-WO / 20116509

Adviezen

Advies SodM

SodM geeft aan dat zij het aannemelijk vindt dat het risico op bevingen en aanverwante schade beperkt is. Monitoring van seismische activiteit via het reguliere monitoringsnetwerk van het KNMI is hierbij voldoende.

Advies Tcbb

De Tcbb geeft aan dat bodemdaling zeer geleidelijk verloopt en dat schade veroorzaakt door bodemdaling vanwege gaswinning slechts bij hoge uitzondering te verwachten is.

De Tcbb kan zich vinden in de beoordeling van het seismisch risico door TNO en SodM. Plaatsing in de laagste risicocategorie (I) houdt in dat de kans op een geïnduceerde beving en schade als gevolg daarvan, beperkt is. Mocht er toch een geïnduceerde beving optreden dan is de schade die daardoor eventueel ontstaat, voor het merendeel van cosmetische aard met een kleine kans op licht constructieve schade.

Advies provincie Fryslân

De provincie vraagt aandacht voor de zorgen van inwoners over de effecten van gaswinning. Er heersen zorgen over veiligheid, en de effecten op de eigen woning. Het monitoren van bodembeweging, het doen van nulmetingen en het delen van informatie draagt volgens de provincie bij aan het vergroten van het veiligheidsgevoel en het herstel van vertrouwen.

Advies Waterskip Fryslân

Het waterschap geeft aan dat de extra bodemdaling van 0,4 cm op zichzelf waarschijnlijk niet waarneembaar is en dat er, gezien de verwachte geringe bodemdaling, geen significante extra nadelige effecten te verwachten zijn op de waterhuishouding. Het Waterschap constateert ook dat de cumulatie van nieuwe winningen het overzicht van de bodemdaling compliceert en mogelijk ook tot veranderende inzichten leidt met betrekking tot maatregelen om de negatieve gevolgen van bodemdaling tegen te gaan.

Advies Mijnraad

De Mijnraad geeft aan dat het Waterschap verantwoordelijk is voor het regionale waterbeheer in het gebied van het winningsplan en dat zij het inzicht heeft en de expertise als het gaat om het effect van externe invloeden op het waterbeheer. De Mijnraad vindt het raadzaam om deze specifieke kennis te combineren met de bij Vermilion aanwezige kennis over de bodembeweging om te komen tot een preventief risicobeheersplan. Daarbij is het volgens de Mijnraad goed om kennis te nemen van het onderzoek van Deltares in Groningen naar de impact van aardbevingen op onder andere waterkeringen.

Beoordeling schade door bodembeweging

Bodembeweging bestaat uit bodemdaling en bodemtrilling. De minister constateert dat SodM en TNO zich kunnen vinden in de resultaten van de bodemdalingsberekeningen en de bepaling dat de kans dat zich een beving voordoet verwaarloosbaar is. Daarmee onderschrijven zij de conclusie van Vermilion. Ook constateert de minister, op basis van het advies van SodM en gezien de uitkomst van de SRA, dat het risico op schade beperkt is en dat daarom

monitoring van seismische activiteit via het reguliere monitoringsnetwerk van het KNMI voldoende is. In navolging van het advies van SodM bepaalt de minister dat het veiligheidsrisico als gevolg van de gaswinning uit het gasveld Leeuwarden-101 verwaarloosbaar is, en dat geen aanvullende voorwaarden noodzakelijk zijn.

DGKE-WO / 20116509

Adequate schaderegeling en onafhankelijk orgaan voor afwikkeling schade

Voor de productie uit het Leeuwarden-101 gasveld geldt dat deze valt onder de seismische risicocategorie I (dat is de laagste risicocategorie), wat inhoudt dat in principe geen schade wordt verwacht als gevolg van bodembeweging.

Omwonenden die toch denken schade te hebben door bodembeweging als gevolg van de gaswinning van Vermilion, kunnen hun schadeclaim indienen bij Vermilion. Als een oorzakelijk verband tussen een schade en de gaswinning van Vermilion wordt vastgesteld, dan moet Vermilion deze schade vergoeden overeenkomstig het Burgerlijk Wetboek. Zou Vermilion hier niet (meer) toe in staat zijn, dan vindt vergoeding aan particulieren plaats uit het Waarborgfonds mijnbouwschade. Sinds 1 januari 2017 kan schade gemeld worden bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade, ook als onduidelijk is bij welke mijnbouwonderneming de schadeclaim aanhangig gemaakt moet worden. Dit loket kan inwoners ondersteunen bij het vinden van de juiste route om duidelijkheid te krijgen over de oorzaak van de schade. Zij zouden bijvoorbeeld kunnen helpen een instantie (zoals de Tcbb) te vragen een uitspraak te doen over de oorzaak van de schade. Zij volgen ook de voortgang van de schadeclaim. Schade door bodemdaling kan ook gemeld worden bij de Commissie Bodemdaling Aardgaswinning Fryslân.

De minister wil een generieke, landelijke en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade tot stand brengen en wil daarvoor een onafhankelijke en deskundige commissie (Commissie mijnbouwschade) in het leven roepen, waar inwoners schade door mijnbouwactiviteiten kunnen melden. De minister houdt de Tweede Kamer op de hoogte van de voortgang, laatstelijk bij brief van 8 juli 2019 (kenmerk: DGKE-WO/19140620). De minister verwacht dat de commissie medio 2020 in werking kan zijn. Tot die tijd kunnen inwoners terecht bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade.

Nulmeting en versnellingsmeters

De provincie Fryslân geeft aan dat het monitoren van bodembeweging en nulmetingen bijdragen aan het winnen van het vertrouwen van de omgeving en de provincie verzoekt de minister zorg te dragen voor nulmetingen.

De minister hecht er belang aan dat eventuele schades goed en snel kunnen worden behandeld. Daarbij is het van belang dat het oorzakelijk verband tussen een schade en een beving goed kan worden vastgesteld. Zoals toegelicht in de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 21 december 2018 (Kamerstukken II 2017/18, 32849, nr. 156), blijkt een bouwkundige nulmeting aan gebouwen weinig waarde te hebben voor de schadeafhandeling omdat een nulmeting het oorzakelijk verband tussen schade en een door mijnbouw veroorzaakte beving, niet aantoonst.

De minister zal vanaf nu vooral inzetten op monitoring van bodemtrillingen zodat bodemtrillingen en schade als gevolg daarvan, beter en nauwkeuriger kunnen worden toegewezen aan een mijnbouwactiviteit. Naast geofoons, die in de ondergrond meten of er een beving plaatsvindt, zijn versnellingsmeters een goed instrument om de grondtrillingen aan de oppervlakte te meten. Met deze gegevens uit het KNMI-netwerk, kan worden bepaald of er een beving is geweest

in de diepe ondergrond en hoever de trillingen aan de oppervlakte reikten. Aan de hand van die gegevens kan eenvoudiger en sneller worden bepaald of gemelde schades door de mijnbouwactiviteit (kunnen) zijn veroorzaakt. De gemeenten zijn door de minister bij brief van 21 december 2018 op de hoogte gesteld van de gewijzigde inzichten over het nut van de bouwkundige opname.

DGKE-WO / 20116509

Door de minister wordt zorgvuldig beoordeeld of het verplicht aanbrengen van meetapparatuur zinvol is. Zoals de Tcbb ook adviseert in haar brief van 6 september 2018 (bijlage bij de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 21 december 2018, Kamerstukken II 2017/18, 32849, nr. 156), kan de plaats van het gasveld beneden de lijn Amsterdam-Arnhem een rol spelen, maar ook de productiehistorie en of er alleen sprake is van een verlenging van de looptijd. Monitoring moet technisch zinvol zijn, en de resultaten moeten leiden tot nuttige informatie voor de inwoners en niet tot onnodige onrust.

Het meetnetwerk van het KNMI kan in de nabijheid van het gasveld Leeuwarden-101 bodembewegingen met een magnitude van 1.5 op de schaal van Richter of hoger goed lokaliseren (KNMI-rapport Monitoring induced seismicity in the North of the Netherlands van 2012). Uit het gasveld Leeuwarden-101 zal nog maximaal 472 miljoen Nm³ geproduceerd worden. Omdat de kans op een beving verwaarloosbaar is, en de kans op schade beperkt, acht de minister het niet noodzakelijk om als voorschrift bij dit besluit op te nemen dat Vermilion versnellingsmeters moet plaatsen.

Zienswijzen

Een reactie op de zienswijzen is gegeven in de nota van antwoord onder punt 4. Gelet op zienswijzen met betrekking tot schade door bodembeweging zijn er geen gronden om het ontwerp-instemmingsbesluit Leeuwarden-101 inhoudelijk te wijzigen.

5.5 Natuur en milieu

Winningsplan

Volgens Vermilion verloopt de bodemdaling zeer geleidelijk met een uiterst geringe hellingshoek. De opbouw duurt volgens Vermilion jaren en heeft geen effecten op natuur en milieu. Het relatieve waterpeil wordt volgens Vermilion wel beïnvloed door de bodemdaling en het is mogelijk dat er op een zeker moment aanpassingen nodig zijn om vernatting te voorkomen. Bij de beoordeling van de bodemdalingsgevolgen hanteert het waterschap een kritische grens van vijf cm. De gevolgen van de bodemdaling op het waterpeil zullen door Vermilion besproken worden met het waterschap. Boven het uiterste westen van het gasveld bevindt zich een Natura-2000 gebied. Door de geringe toekomstige bodemdaling verwacht Vermilion niet dat er nadelige gevolgen voor natuur en milieu zullen optreden door de gaswinning uit het veld Leeuwarden-101. Over eventuele bodemtrillingen geeft Vermilion aan dat er geen oorzakelijk verband bekend is tussen bodemtrillingen en effecten op natuur en milieu. Schadelijke effecten als gevolg van bodemtrilling worden dan ook door Vermilion niet verwacht.

Advies SodM

SodM geeft aan dat zij voor de nadelige gevolgen voor het milieu heeft gekeken naar de mee geproduceerde stoffen, het afblazen of affakkelen van koolwaterstoffen en het gebruik van hulpstoffen. Advisering over andere nadelige

gevolgen voor het milieu vindt plaats bij andere vergunningen van dit winningsplan. SodM vindt op basis van de gegevens over deze aspecten dat het risico op nadelige gevolgen voor het milieu beperkt is. SodM ziet daarom geen aanleiding aanvullende voorwaarden op dit punt te adviseren.

Advies Tcbb

De Tcbb kan zich, op basis van de haar ter beschikking staande gegevens, vinden in de beoordeling van de nog te verwachten bodemdaling door de gaswinning uit het gasveld Leeuwarden-101 van minder dan 1 cm (0,7 cm). De Tcbb adviseert echter ook dat Vermilion en de andere operators in het gebied gezamenlijk met het waterschap beheersmaatregelen afspreken, vanwege de invloed van de omringende gasvelden op de bodemdaling als geheel.

Advies Wetterskip Fryslân

Het waterschap geeft aan dat door de verwachte geringe bodemdaling geen significante extra nadelige effecten zijn te verwachten op het waterhuishouding. Het waterschap heeft daarom vanuit het oogpunt van waterbeheer geen overwegende bezwaren tegen de voorgenomen hervatte gaswinning. De daling is zo gering dat zij zich afvraagt of die wel separaat kan worden waargenomen.

Het waterschap constateert echter dat cumulatie van nieuwe, door haar niet voorziene winningen, met de gaswinning in productie, het overzicht van bodemdaling compliceert en mogelijk tot veranderde inzichten leidt met betrekking tot maatregelen om de negatieve gevolgen van bodemdaling tegen te gaan. Het waterschap verzoekt daarom de operators inzicht te laten geven in de voorgenomen winningen.

Advies Mijnraad

De Mijnraad vindt het raadzaam om de specifieke kennis van het waterschap, als regionaal waterbeheerder met expertise over de effecten van externe invloeden op dat waterbeheer, te combineren met de bij Vermilion aanwezige kennis over bodembeweging om te komen tot een plan voor de te treffen maatregelen in het kader van de waterhuishouding.

Beoordeling natuur en milieu

Het winningsplan wordt beoordeeld op mogelijke gevolgen voor natuur en milieu. Van de onderdelen die in het winningsplan beoordeeld worden, kan het onderdeel bodembeweging mogelijk gevolgen hebben voor natuur en milieu. Bodembeweging is de verzamelnaam voor bodemdaling en bodemtrillingen. Voor bodemtrilling geldt dat alleen uitzonderlijk zware trillingen gevolgen kunnen hebben voor natuur en milieu. Dat is bij een klein gasveld zoals het gasveld Leeuwarden-101 niet aan de orde.

Eventuele bodemdaling kan de waterhuishouding beïnvloeden. Door bodemdaling wordt de hoogte van het waterpeil in absolute zin niet beïnvloed, maar bodemdaling kan wel gevolgen hebben voor het waterpeil in relatieve zin, dat wil zeggen dat het water hoger komt te staan ten opzichte van het maaiveld. Dit kan leiden tot vernatting en daarmee tot nadelige (of voordelige) gevolgen voor natuur en milieu. Het waterschap kan de nadelige gevolgen tegengaan door het waterpeil aan te passen. Bij de beoordeling van bodemdalingsgevolgen voor het watersysteem constateert de minister op basis van het advies van het waterschap dat van de geringe toekomstige bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit het Leeuwarden-101-veld geen zodanige nadelige effecten zijn te verwachten dat hij

zijn instemming aan het winningsplan zou moeten weigeren of daaraan voorschriften of beperkingen zou moeten verbinden.

Het waterschap geeft evenwel aan dat alle winningen tezamen (winningen in productie en toekomstige winningen) zouden moeten worden bekeken om de gevolgen in onderlinge samenhang goed te kunnen beoordelen en te kunnen bepalen of en welke beheersmaatregelen nodig zijn. De minister verwijst allereerst naar zijn beoordeling van de verwachte bodemdaling in paragraaf 5.2. Een kaart met de cumulatieve bodemdaling van alle omliggende, vergunde velden en velden in procedure, is opgesteld door TNO en is meegestuurd met het ontwerpbesluit. Daaruit blijkt dat het grootste deel reeds heeft plaatsgevonden. De gaswinning uit het veld Leeuwarden-101 draagt in de toekomst minder dan 0,7 cm bij aan die totale bodemdaling en de nabij liggende velden minder dan 2 cm. De minister verwacht geen zodanige nadelige gevolgen voor natuur en milieu dat hij zijn instemming met dit winningsplan zou moeten weigeren of daaraan voorschriften of beperkingen zou moeten verbinden. De minister gaat er wel vanuit dat Vermilion in gesprek is en blijft met het waterschap over eventuele maatregelen om negatieve effecten op de waterhuishouding te voorkomen of te beperken.

Gasvelden die (nog) niet in gebruik zijn, kunnen pas worden opgenomen op de cumulatieve bodemdalingskaart als in het kader van een winningsplan alle vereiste data zijn berekend. Als bij de beoordeling van dat toekomstige winningsplan blijkt dat maatregelen noodzakelijk zijn als gevolg van de nog te verwachten bodemdaling, dan worden die maatregelen in het kader van dat plan getroffen.

De minister stelt vast dat de uiterst westelijke punt van het gasveld Leeuwarden-101 onder het Natura 2000-gebied Alde Feanen ligt. De Oude Venen (Alde Feanen) is een deels vergraven en ontgonnen laagveengebied. De kern van de Alde Feanen bestaat uit open water, moerasbossen, smalle vaarten, petgaten en moerassen. Aan de randen liggen zomerpolders met vochtige hooilanden. De kernopgaven zien vooral op planten en dieren die gebaat zijn bij een vochtige omgeving. Verdroging is dus eerder een probleem dan (beperkte) vernatting. SodM heeft in haar advies over het winningsplan Eernewoude (dat eveneens in behandeling is bij de minister en dat in zijn geheel onder de Alde Feanen ligt) aangegeven dat de nog te verwachten bodemdaling van minder dan 1 cm, gering is en dat geen negatieve effecten worden verwacht op de Alde Feanen. Omdat het gasveld Leeuwarden-101 alleen de rand raakt van het Natura-2000-gebied de Alde Feanen, en de toekomstige bodemdaling in het diepste deel van het veld minder dan 1 cm zal zijn en aan de randen naar verhouding nog minder, concludeert de minister dat ook de gaswinning uit het gasveld Leeuwarden-101 naar verwachting geen zodanig negatieve effecten zal hebben op de Alde Feanen dat hij zijn instemming aan het winningsplan Leeuwarden-101 zou moeten onthouden of daaraan voorschriften of beperkingen zou moeten verbinden.

Om uit gasveld Leeuwarden-101 te kunnen winnen heeft Vermilion niet alleen de instemming van de minister nodig op de ondergrondse winning, maar ook een omgevingsvergunning voor het bovengrondse mijnbouwwerk waarmee de daadwerkelijke gaswinning en de daarmee verband houdende werkzaamheden plaatsvinden. Voor wat betreft de mijnbouwlocatie van waaruit de winning gaat plaatsvinden uit het gasveld Leeuwarden-101 heeft de afweging van de bovengrondse gevolgen van het in werking hebben van de installatie voor natuur en milieu reeds plaatsgevonden in het kader van de omgevingsvergunning voor de gaswinningsinstallatie. Voor de locatie Nijega 9 is een omgevingsvergunning

verleend (27 juni 2017 kenmerk DGETM-EM/17090591). De effecten van de (bovengrondse) installaties zijn daarmee reeds afgewogen. Mocht de locatie Nijega 4 gewijzigd worden, dan zullen de effecten daarvan eveneens afgewogen moeten worden in het kader van een omgevingsvergunning.

De minister is gelet op bovenstaande van oordeel dat geen zodanig nadelige effecten op natuur en milieu verwacht worden dat hij zijn instemming met het winningsplan zou moeten weigeren of daarin voorschriften of beperkingen zou moeten opnemen.

Zienswijzen

Een reactie op de zienswijzen is gegeven in de nota van antwoord onder punt 5. Gelet op zienswijzen met betrekking tot natuur en milieu zijn er geen gronden om het ontwerp-instemmingsbesluit Leeuwarden-101 inhoudelijk te wijzigen.

5.6 Overige adviezen

Adviezen

Advies provincie Fryslân

De provincie adviseert om aan de instemming de voorwaarde te verbinden dat goede communicatie met de bewoners plaatsvindt. De provincie adviseert ook om zorg te dragen voor een goede verdeling van de lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, waarbij er ook baten en investeringen terugvloeien naar het gaswinningsgebied.

Advies gemeente Tytsjerksteradiel

De gemeente gaat ervan uit dat op een actieve en transparante manier met de omgeving over dit winningsplan wordt gecommuniceerd.

Advies gemeente Smallingerland

De gemeente is van mening dat de benaming en ligging van de velden niet altijd logisch is. De gemeente adviseert daarom een overzichtskaart bij te voegen waarop de velden duidelijk aangegeven zijn en de bovengrondse topografie. Verder vindt de gemeente het wenselijk dat bij toekomstige winningsplannen de adviezen van SodM, de Tcbb en TNO worden bijgevoegd, inclusief een begrijpelijke samenvatting. Ook verzoekt de gemeente om een goede en duidelijke uitnodiging voor de informatieavond voor omwonenden.

Advies Wetterskip Fryslân

Het waterschap adviseert om vooral oog te hebben voor de communicatie met de bewoners van gaswingebieden, zeker omdat het gasveld Leeuwarden-101 zich onder de dorpen Garyp, Nijega en Oudega bevindt.

Advies Mijnraad

In een laat stadium heeft Vermilion nog een aanvulling op de bodemdalingsberekeningen ingediend. SodM en de Tcbb hebben op deze aanvulling kunnen reageren maar de decentrale overheden niet. Dit moet in de toekomst worden voorkomen.

Beoordeling overige adviezen

De minister is zich bewust van de omgeving waarin mijnbouwactiviteiten plaatsvinden en heeft begrip voor de genoemde adviespunten. Bij de beoordeling

van deze overige adviezen is van belang te weten dat de af te wegen belangen en relevante feiten in het licht staan van het volgens de wet te nemen besluit. De aanvraag inclusief de adviezen worden getoetst en gewogen aan de in de Mbw opgenomen toetsingsgronden. Uitsluitend die onderdelen van een advies die relevant zijn voor de beoordeling van de aanvraag aan de in de Mbw opgenomen toetsingsgronden, kunnen door de minister bij zijn besluit worden betrokken en kunnen eventueel leiden tot voorschriften aan het besluit. Onderdelen van een advies die zien op andere zaken dan waar de toetsingsgronden op zien, bijvoorbeeld de veranderende rol van provincies en gemeenten in het licht van de nieuwe Omgevingswet, kunnen niet in de afweging van de minister worden betrokken en kunnen geen grond vormen voor het weigeren van instemming of het opnemen van voorschriften.

Nieuwe winning?

De provincie Fryslân en gemeente Smallingerland merken op dat de gaswinning uit het veld Leeuwarden-101 een nieuwe winning betreft. De gaswinning ligt al sinds 2003 stil. De gemeente Smallingerland wijst op het regeerakkoord waarin staat vermeld dat er deze kabinetsperiode geen opsporingsvergunningen worden afgegeven voor nieuwe gasvelden op land.

De minister merkt hierover op dat in de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 30 mei 2018 (Kamerstukken II 2017-18, 33529, nr. 469) over gaswinning uit de kleine velden, is vastgelegd dat er in Nederland op land geen nieuwe opsporingsvergunningen meer zullen worden verleend. Dit betekent tevens dat het Kabinet, verleende opsporingsvergunningen niet zal intrekken en dat winningsplannen die daarop zijn gebaseerd in behandeling worden genomen als het verzoek om instemming wordt gedaan.

Om het verschil inzichtelijk te maken legt de minister hier het verschil uit tussen opsporingsvergunning, winningsvergunning en instemming met een winningsplan. Op grond van een opsporingsvergunning (artikel 6 Mbw), krijgt een mijnbouwonderneming toestemming om onderzoek te doen of er gasvelden aanwezig zijn binnen het gebied van de opsporingsvergunning, waar (winbare) hoeveelheden gas aanwezig zijn. Op basis van de resultaten van de opsporingsvergunning, moet voor de winning van het gas een winningsvergunning worden aangevraagd bij de minister (artikel 6 Mbw). De feitelijke winning zelf geschiedt op basis van een winningsplan waarmee de minister heeft ingestemd. De meeste winningsvergunningen zijn decennia geleden al afgegeven en blijven van kracht. Daarbinnen kan de gaswinning worden gestart uit velden die nog niet in productie zijn genomen, of worden hervat uit velden die stilgelegd hebben op basis van een winningsplan waarmee de minister heeft ingestemd.

Het veld Leeuwarden-101 valt binnen de bestaande winningsvergunning Leeuwarden. De hervatte gaswinning uit dit veld vraagt derhalve geen nieuwe opsporings- of winningsvergunning. De winningsvergunning Leeuwarden beslaat een groot gebied, de grenzen zijn goed te zien op kaart 2-1, te vinden in het winningsplan, pagina 12.

Communicatie

De minister merkt op dat verschillende overheden hebben geadviseerd om de omwonenden en de adviseurs transparant te informeren. De minister onderschrijft dat communicatie zowel door Vermilion, als door de minister naar omwonenden zorgvuldig, transparant en publieksvriendelijk moet plaatsvinden, zodat omwonenden goed worden geïnformeerd over de (gevolgen van de) gaswinning.

De minister zal zorgdragen voor een goede en transparante communicatie over het besluitproces, waaronder de informatieavond voor omwonenden. Ook heeft de minister twee overzichtskaarten laten opstellen door TNO waarop zowel de gasvelden als de woonkernen en de bodemdalingscontouren te zien zijn, zowel voor het veld Leeuwarden-101, als voor de gasvelden in de omgeving waarvoor eveneens een winningsplan is ingediend. Deze kaarten zullen ook beschikbaar worden gesteld voorafgaand aan de informatieavond voor omwonenden.

Wat betreft het informeren van de omgeving over de activiteiten wijst de minister op de 'Gedragscode gaswinning kleine velden' die op 7 september 2017 vanuit de koepelorganisatie van Nederlandse gasproducenten (NOGEPA) is uitgebracht. Vermilion is hierbij aangesloten. Hoofdstuk 5 bevat afspraken over goede, open en transparante communicatie en contact met de omgeving. In de gedragscode is onder andere opgenomen dat de initiatiefnemer zorgt voor het beschikbaar stellen van informatie en het contact met belanghebbenden onderhoudt in alle fasen van de activiteiten, waarbij belanghebbenden bij relevante projectwijzigingen of inzichten actief worden geïnformeerd.

Overigens merkt de minister op dat de aanvullingen op het winningsplan, die door Vermilion op 19 maart zijn ingediend, naar alle adviseurs zijn gestuurd, ook naar de decentrale overheden. De minister kan zich daarom niet vinden in de opmerking van de Mynraad hierover.

Lusten en lasten

In zijn brieven aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II 2015/2016, 31 239, nrs. 211 en 254) heeft de minister de toezegging gedaan om samen met de energiesector, overheden en maatschappelijke organisaties de lusten en lasten voor mijnbouw, hernieuwbare energie en het hoogspannings- en gastransportnet te verkennen. Overigens wijst de minister erop dat hoofdstuk 7 van de "Gedragscode gaswinning kleine velden" afspraken bevat over de maatregelen (lusten) in de omgeving van een mijnbouwlocatie. Enerzijds kunnen waar mogelijk lokale of regionale ondernemers betrokken worden in de uitvoering van een project en anderzijds stelt de initiatiefnemer kennis en middelen beschikbaar om een positieve bijdrage aan de omgeving te leveren. De minister gaat ervan uit dat Vermilion zich inzet voor de omgeving, en daarover ook communiceert met de omgeving. De opbrengsten van de gaswinning voor de staat vloeien in de staatskas en komen dus ten gunste van alle inwoners van Nederland.

Afgenomen maatschappelijk draagvlak voor gaswinning

Meerdere adviseurs wijzen op de energietransitie naar het gebruik van duurzame energie. Zij adviseren om kritisch te zijn ten aanzien van nieuwe gaswinningen omdat de energietransitie niet gestimuleerd wordt met een toename van de productie van fossiele brandstoffen zoals aardgas. De minister verwijst naar hoofdstuk 2 van dit besluit voor een uiteenzetting van het beleid voor gaswinning in Nederland in samenhang met de energietransitie. De strekking daarvan is dat ondanks de versnelde transitie naar duurzame energie, aardgas de komende decennia nog nodig blijft voor het verwarmen van een groot deel van de huizen en voor het realiseren van een betrouwbare elektriciteitsvoorziening.

Zienswijzen

Een reactie op de zienswijzen is gegeven in de nota van antwoord onder punt 6. Gelet op de overige zienswijzen zijn er geen gronden om het ontwerp-instemmingsbesluit Leeuwarden-101 inhoudelijk te wijzigen.

6 Eindbeoordeling

DGKE-WO / 20116509

Gelet op het winningsplan en de adviezen van de wettelijk adviseurs en de decentrale overheden komt de minister samenvattend tot de volgende beoordeling van het winningsplan Leeuwarden-101.

Planmatig beheer

Het gasveld Leeuwarden-101 betreft een bestaand gasveld binnen een bestaande vergunning. Er zijn geen andere gebruiksvormen van de ondergrond voorzien die door de hervatte gaswinning onmogelijk gemaakt worden. Herstart van gaswinning uit het Leeuwarden-101 gasveld past dan ook in het planmatig gebruik en beheer van de delfstof. Gelet hierop ziet de minister geen aanleiding om in het belang van het planmatig gebruik of beheer van delfstoffen zijn instemming met het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren of om hieraan beperkingen te verbinden met het oog op het planmatig beheer.

Bodemdaling

Met betrekking tot de bodemdaling stelt de minister vast dat SodM de berekening van Vermilion door TNO heeft laten verifiëren en zich kan vinden in de berekeningen en de daaruit voortvloeiende resultaten. Voor het Leeuwarden-101 gasveld wordt een maximale bodemdaling van 0,7 cm verwacht als gevolg van de toekomstige gaswinning, en een totale bodemdaling inclusief de toekomstige dalingen van de omliggende velden van minder dan 3 cm. De minister stelt, mede op basis van de adviezen van SodM en de Tcbb, vast dat de te verwachten bodemdaling geen aanleiding geeft tot het geheel of gedeeltelijk weigeren van zijn instemming of het opnemen van aanvullende voorschriften met het oog op bodemdaling.

Bodemtrilling

De minister stelt vast dat Vermilion de SRA voor het winningsplan Leeuwarden-101 conform de leidraad heeft uitgevoerd. SodM en TNO kunnen zich vinden in het resultaat; de kans dat zich een beving zal voordoen als gevolg van gaswinning uit het gasveld Leeuwarden-101 is verwaarloosbaar en de voorgestelde monitoring via het KNMI-netwerk is voldoende. De minister stelt, mede op basis van de adviezen van SodM en de Tcbb vast, dat de seismisch risico-analyse geen aanleiding geeft tot het geheel of gedeeltelijk weigeren van zijn instemming of het opnemen van aanvullende voorschriften met het oog op bodemtrilling.

Schade door bodembeweging

De minister constateert, mede op basis van de adviezen van SodM, TNO en de Tcbb, dat de kans op een schadeveroorzakende beving verwaarloosbaar is en dat monitoring via het huidige KNMI-netwerk gepast en voldoende is. Mocht er toch een beving veroorzaakt worden, dan is de schade die daardoor veroorzaakt wordt voor het merendeel kosmetisch van aard met een kleine kans op lichte constructieve schade. Ook constateert de minister dat schade veroorzaakt door bodemdaling niet aannemelijk is omdat de verwachte bodemdaling gering is, gelijkmatig verloopt en over een groot aantal jaren verspreid optreedt. Omdat de kans op schade door bodembeweging beperkt is, is de minister van oordeel dat het belang van de veiligheid voor omwonenden en van het voorkomen van schade aan gebouwen en infrastructuurle werken of de functionaliteit daarvan, niet in het geding is.

Natuur en milieu

De minister stelt vast dat het niet aannemelijk is dat zich zo uitzonderlijk zware trillingen voordoen in het gasveld Leeuwarden-101 dat daarvan nadelige effecten uitgaan op natuur en milieu. Ook concludeert de minister dat de toekomstige bodemdaling niet zodanig van aard is dat eventuele negatieve effecten op de waterhuishouding en op het milieu, zouden moeten leiden tot een weigering of beperking van de instemming met het winningsplan Leeuwarden-101.

Overig

De minister concludeert dat de gaswinning uit het veld Leeuwarden-101 geen nieuwe winning betreft maar de hervatting van een winning die al enige tijd stil ligt. Ook al is het maatschappelijk draagvlak afgenomen voor aardgaswinning, aardgas blijft de komende decennia nog een noodzakelijke bron van energie. De minister benadrukt echter dat de transitie naar duurzame energie de bijzondere aandacht heeft.

Uit de overige adviezen is gebleken dat een goede communicatie tussen Vermilion en de omwonenden essentieel is om de bezorgdheid van de bewoners te begrijpen en weg te nemen. De minister faciliteert hierin door een informatiebijeenkomst voor alle betrokkenen te organiseren. De inzet van de minister is erop gericht om tot een goede, transparante communicatie te komen in samenwerking met Vermilion en de betrokken decentrale overheden.

Conclusie

De minister ziet geen aanleiding om de instemming met het winningsplan geheel of gedeeltelijk te weigeren om één van de volgende redenen:

- in het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan,
- in het belang van planmatig gebruik of beheer van delfstoffen of
- in het belang van de gevolgen voor milieu of natuur.

7 Besluit

Gelet op de inhoud van het door Vermilion ingediende winningsplan Leeuwarden-101 en de hierover ingewonnen adviezen;

overwegende dat de winning door Vermilion vanuit het gasveld Leeuwarden-101 conform artikel 34, eerste lid, van de Mijnbouwwet plaats dient te vinden overeenkomstig het ingediende winningsplan en

gelet op de artikelen 34, derde lid, en 36, tweede lid, van de MbW,

Besluit de minister van Economische Zaken en Klimaat zijn instemming te verlenen aan het winningsplan Leeuwarden-101, van 8 december 2017 (kenmerk: DGETM-EM/18182508), aangevuld op 19 maart 2018 (kenmerk: DGETM-EM/18182527),

en daaraan het volgende voorschrift te verbinden:

Artikel 1

Dit instemmingsbesluit geldt tot en met 31 december 2031, voor de gasproductie van maximaal 472 miljoen Nm³.

De minister van Economische Zaken en Klimaat,
namens deze:

MT-lid Directie Warmte en Ondergrond

Beroepsprocedure

Belanghebbenden die tijdig zienswijzen hebben ingediend tegen het ontwerp-instemmingsbesluit kunnen tegen dit besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA, Den Haag.

De termijn voor het indienen van een beroepschrift bedraagt zes weken en vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit op wettelijk voorgeschreven wijze bekend is gemaakt.

Geen beroep kan worden ingesteld door een belanghebbende aan wie redelijkerwijs kan worden verweten dat hij geen zienswijze naar voren heeft gebracht tegen het ontwerp-instemmingsbesluit.